

Práce Vojtěcha Veře má poněkud jinou strukturu a záběr než jaká může vyplývat z jejího názvu. Nejde v ní primárně o město Litomyšl v určitém období, tj. kdy zde byl biskupem Albert ze Šternberka; ten je naopak ústřední postavou práce, jejíž postup se do jisté míry váže na životní osudy Albertovy. Posлуhač tedy sleduje rozličné linie výkladu: jednak sám vznik a počátky litomyšlského biskupství až do sklonku Albertova života, včetně činnosti jeho předchůdců na stolci, jednak činnost Albertovu ve Zvěříně a v Magdeburku a jeho působení v diplomatických službách Karla IV. Teprve poté se soustřeďuje na Albertovo litomyšlské období, kde pokud možno detailně sleduje jeho vztah k vlastní kapitule (a pokouší se o porovnání s Albertovým vztahem ke kapitulám na předchozích stolcích), k řeholním institucím v jeho diecézi, k biskupským statkům a speciálně k městu Litomyšli a připojuje základní informace k jeho dvoru a ke správním činitelům v biskupství. Použil tedy syntetizující přístup k tématice mnohdy značně disparátní a zřejmě měl alespoň zprostředkovaně v rukou všechny nebo přinejmenším většinu existujících pramenů. Úplnost použité literatury je při tak širokém koncipování práce jistě nutno brát s rezervou. Z literatury byla pro osobnost Albertovu hlavní oporou podrobná studie Řezaninova, pro samu Litomyšl ovšem kniha Nejedlého, k níž bakalář jistě přistupoval kriticky. Vlastní kritický přístup se pokouší uplatňovat zcela systematicky, někdy až programově, občas i bez dostatečné argumentace. Svého hrdinu si samozřejmě zamiloval a k závěru jeho života ho postihuje s porozuměním pro Alberta - člověka. Styl, kterým je práce napsána, inklinuje spíše k rozvlácnému vyprávěcímu výkladu, nutné opakování některých skutečností z rozličných kapitol mohlo být sevřenější. V celé práci se bohužel vyskytuje současný anglikanismus ve formě chybného používání přivlastňovacích zájmen.

Syntetizující přístup k tématu práce je třeba ocenit, ale má také svá četná úskalí, jejichž podstatou bývá chybějící analýza, z níž by měla opravdová syntéza teprve vyrůstat. V bakalářské práci je tím zpochybňujícím elementem značně vágní používání některých termínů ze středověkého právního a správního života, zvláště církevního, přičemž se práce v úvodu hlásí k zaměření na církevní dějiny. Z těch častěji se (v rozličných variantách) opakujících to jsou třeba souvislosti obsazování beneficií papežským jmenováním, které bylo vázáno právním systémem rezervací, z organizace řádového života je třeba přihlížet k řeholi, ale také k řádu a organizační struktuře instituce (za benediktinský klášter nelze považovat podřízené proboštství; organizačně nelze propojovat augustiniány eremity a augustiniánské kanovníky, i když měli stejnou řeholi, eremiti byli nakonec mendikanty, kanovníci patřili k neeximovaným řádům, a proto jejich dům Albert vizitoval atd.). Někdy autor práce zbytečně hledá vysvětlení některé skutečnosti, jež vyplývala z podstaty věci (nutno dodat, že ale dospěje ke správnému výsledku, jako u výčtu svátku na s.80, -kdy biskup dovolil „prodávat odpustky“, což je zcela nemožný termín- kde šlo prostě o skupinu významných svátků později označovaných jako zasvěcené). Nechci zde uvádět četné jednotliviny zavádějícího použití rozličných termínů, měl-li by student zájem, jsem ochotna je s ním ústně probrat.

To se týká i některých případů, kdy prameny nabízejí bezpečnější určení, než které autor práce zná: např. datum úmrtí Albertova je jednoznačně 14. únor, kdy se v pražské kapitule slavilo jeho aniversarium (ke s.73), pojem „vikář“ (s.125) skutečně může znamenat i světícího biskupa, jehož titul byl *vicarius in pontificalibus*; „jakýsi Albert“ (s.124), který byl litomyšlským oficiálem za Petra Jelita, byl Albert ze Žlutic, zprvu dosti významný písař v Karlových službách podílející na vyhotovení listin ke vzniku pražského arcibiskupství včetně biskupství litomyšlského a pak ovšem držitel řady beneficií.

Upozornit bych tu ale chtěla ještě na nemožnost tvrzení, že listina hlásící se k 9. květnu 1346 je falzem z roku 1358 (s.17, 28) a na všechny souvislosti s tím spojované. Ona listina je pod svým datem zapsána v papežských registrech Klimenta VI. (a odtud vydána v MBV I, což autor cituje), nemohla tedy vzniknout šest let po smrti svého vydavatele, resp. být zpětně zapsána do plynulé serie Klimentových register. Počátky litomyšlského biskupství, s kterými se autor pokouší vyrovnat i tímto tvrzením o falešnosti listiny, byly ovšem velmi komplikované, proto bych si tu dovolila upozornit ještě na svou stať *Il vescovado di Litomyšl, i suoi inizi e suoi atti di delimitazione* (Bollettino VII), kterou autor opomenul. Zřejmě mu nemělo uniknout ani heslo o Albertovi v Lexikonu der Bischöfe; i když jde jistě o shrnující encyklopedické heslo, má výhodu i v autorství ze strany zvěřinské a magdeburské. Podobně měla být – při širokém koncipování práce - zohledněna k Janovi ze Středy alespoň některá z četných novějších statí M. Bláhové k tomuto hodnostáři. Zcela k tématu vlastní práce by jistě bylo vhodné využít i fundovanou stať Stanislava Petra, *Rukopis kartuziánského kláštera v Tržku ve vatikánské knihovně Palatina a nové poznatky k osobě zakladatele tržecké kartouzy Alberta ze Šternberka*, jež vyšla ve *Studiiích o rukopisech* z roku 2011. K pečlivě sestaveným dokladům o placení Albertových servicií by bylo vhodné odkázat na jejich zpracování Eršilem, *Správní a finanční vztahy*.

Několik upozornění, jež jsem tu uvedla, nemají a nechtějí směřovat k tomu, aby bakalářskou práci diskreditovaly. Je v ní hodně uloženo práce a autor se evidentně seznámil se širokou problematikou kolem Alberta ze Šternberka a s příslušnou pramennou základnou. Tím spíše jsou připomínky míněny ve autorův prospěch, resp. prospěch jeho dalších prací. Chtěly by mu napomoci, aby si závčas zvykl precizněji používat termíny, s kterými operuje a aby bezpečněji formuloval své závěry.

Předloženou práci doporučuji k bakalářské obhajobě a sama ji navrhuji klasifikovat jako velmi dobrou.

Prof. Dr. Zdeňka Hledíková, CSc.

V Praze, dne 5. června 2014.